

DEPARTAMENTUL DE STUDII PARLAMENTARE ȘI POLITICI UE
DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ

**REGLEMENTAREA
ACTIVITĂȚII DE ARBITRAJ
SPORTIV ÎN UNELE STATE
EUROPENE**

studiu documentar

august 2022

Materialele elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă au caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților.

Documentele legislative oficiale au fost consultate în limba de origine, iar traducerea informațiilor relevante selectate nu reprezintă o traducere oficială, fiind furnizată ca un mijloc de înțelegere a unui document original, scris în altă limbă.

Baza de date cuprinzând totalitatea studiilor elaborate de Direcția studii și documentare legislativă poate fi accesată prin intermediul paginii de Intranet a Camerei Deputaților la adresa:

Documentare și sinteză: Andra Andronic, consilier parlamentar; **Any-Mary Julia**, consilier parlamentar;
Direcția studii și documentare legislativă
Palatul Parlamentului, str. Izvor nr.2-4, sect.5, București
Tel: 021.316.03.65; 021.414.13.50/ 51, Interior 1350/1349, camera 5070
E-mail: doc@cdep.ro

ABSTRACT

Arbitrajul sportiv este parțial reglementat în majoritatea statelor europene. Multe aspecte care țin de fiscalizarea veniturilor arbitrilor și statutul lor de angajați cu contract de muncă temporar, permanent sau liber profesioniști sunt abia acum analizate. În foarte multe sporturi activitatea de arbitraj este una voluntară sau retribuită modic, pentru fiecare competiție sportivă.

Fotbalul este sportul în care profesionalizarea arbitrajului sportiv este mai des întâlnită, cum este și cazul Spaniei sau Marii Britanii.

De asemenea, se poate constata că în toate statele, arbitrii fie individual sau organizați în asociații, comisii etc, funcționează sub autoritatea federațiilor sportive și chiar dacă nu au statut de angajați, ei se supun regulilor și regulamentelor stabilite de federații.

CUPRINS

INTRODUCERE	5
BELGIA.....	5
FRANȚA	6
GERMANIA.....	8
ITALIA.....	9
OLANDA.....	12
PORTUGALIA	13
SPANIA.....	15
MAREA BRITANIE	18
BIBLIOGRAFIE / WEBOGRAFIE	20

INTRODUCERE

Sportul a atras mereu mulțimi de fani din întreaga lume și a generat fluxuri economice (financiare) considerabile. În contemporaneitate este de remarcat o creștere exponențială a acestor doi factori – economic și participativ (dar în special a celui economic) ca urmare a globalizării și a politicilor de liberă circulație, până la punctul în care sportul a devenit o veritabilă industrie. Acest fapt este și mai pregnant vizibil atunci când sportul analizat este fotbalul. Odată cu "comercializarea sportului", a devenit imperativ ca acest domeniu să fie reglementat, mai ales pentru că, pe lângă faptul că are deja o pondere relevantă în PIB-ul național al fiecărei țări, este un domeniu în care investițiile cresc în mod constant¹.

Odată cu profesionalizarea accentuată a diferitelor competiții sportive, reglementările privind statutul legal al celor implicați în această industrie începe să ridice din ce în ce mai multe probleme. Dacă în ceea ce privește sportivul de performanță funcția sa de angajat subordonat, supus unui contract de muncă, este agreată de toți factorii implicați, nu același lucru se poate spune despre o altă categorie de agenți sportivi, și anume arbitrii.

În Olanda și Anglia, profesionalizarea arbitrilor din fotbal este bine definită. Arbitrii sunt legați de federație printr-un contract de muncă pe durată determinată

În aproape toate statutele asociațiilor naționale selectate există o comisie de arbitri. Această comisie este, de obicei, responsabilă pentru toate chestiunile referitoare la arbitri și arbitraj. În acest sens, poate fi consultată lista care ilustrează atribuțiile acestei structuri organizatorice, preluată de la Comisia Națională a Arbitrilor SAFA².

Patru asociații naționale au o organizare specifică în ceea ce privește arbitrii. [FIGC](#) (Federația Italiană de Fotbal) este unul dintre cazurile specifice, deoarece nu are niciun comitet de arbitri în componența sa. Arbitrii italieni au propria lor asociație – AIA, Associazione Italiana Arbitri – afiliată la FIGC. AIA este responsabilă, sub supravegherea FIGC, pentru toate chestiunile referitoare la arbitri și arbitraj. Situația este oarecum similară în Anglia.

BELGIA

[Conform Decretului din 3 mai 2019 privind mișcarea sportivă organizată în Comunitatea franceză](#), „arbitrul” este definit ca: o persoană fizică afiliată unei federații sau asociații sportive, responsabilă cu conducerea desfășurării unui eveniment sportiv, cu respectarea reglementărilor stabilite de federația sportivă respectivă și cu validarea rezultatului sportiv.

¹ <https://eg.uc.pt/bitstream/10316/85740/1/finalissimo.pdf>

² https://www.cies.ch/fileadmin/documents/CIES/Governance_I_-_Models_across_football_associations_and_leagues.pdf

Arbitrii sunt certificați de o federație sau de către o asociație sportivă, în funcție de nivelul de competență (regional, național sau internațional).

Veniturile profesionale ale arbitrilor (generate de activitatea de arbitraj în timpul/ pe perioada competițiilor sportive) pot fi impozitate separat, la o rată de 33%, pentru un plafon maxim de 20.360 Euro brut (anul fiscal 2021, venituri 2020). Acest lucru este valabil numai în cazul în care arbitrii au venituri profesionale dintr-o altă activitate profesională, iar valoarea brută totală impozabilă a acestor venituri depășește baza de impozitare brută totală a venitului profesional pe care îl obțin din toate activitățile sportive (precum cea de arbitri în timpul competițiilor, antrenori, precum și pentru activitățile de formare, de *coaching* sau de sprijin/ consiliere tehnică oferită sportivilor).

Arbitrii care primesc un salariu pentru o funcție/poziție echivalentă celei de antreprenor/ manager nu sunt supuși acestui regim.

FRANȚA

În Franța, o perioadă îndelungată funcția de arbitru nu a fost reglementată de nicio lege; în 2006, a fost adoptată [Legea nr. 2006-1294 privind unele dispoziții cu privire la arbitri](#). Obiectivul principal al legii era recunoașterea arbitrului ca persoană delegată cu/ pentru o misiune de serviciu public. Acest lucru a fost stabilit pentru toți arbitrii și pentru arbitrajul din toate sporturile și a fost completat de prevederi specifice privind disciplinele majore. Pentru anumite categorii de arbitri (de fotbal dar și de rugby, baschet etc.), legea a creat un statut hibrid, considerând arbitrul ca fiind lucrător independent pe de o parte, dar și angajat. Arbitrul contribuie prin intermediul Federației de care aparține la sistemul general de securitate socială. Însă nu există o relație de subordonare între Federație și arbitri în sensul Codului Muncii³. Și în aceste condiții, arbitrul rămâne totuși sub autoritatea Federației (lucru valabil pentru toate categoriile de arbitri, inclusiv cei care evoluează în competițiile gestionate de LFP). Prin urmare, Federația impune arbitrului anumite reguli consemnate într-un Regulament Intern și este cea care numește arbitrii pentru diferitele meciuri. Arbitrii de fotbal pentru Ligue 1, Ligue 2 și Națională primesc remunerații care trebuie declarate în același mod în care o face orice lucrător independent (și în măsura în care depășesc pragul de 5.400 Euro anual). Prin urmare, arbitrul trebuie să se înregistreze la o [URSSAF](#) pentru a putea declara sumele încasate spre a fi fiscalizate. În acest caz, indemnizațiile nu constituie un salariu, ci un quantum al unei cifre de afaceri.

Indemnizațiile arbitrilor sunt formate din două părți: prima corespunde unei indemnizații în funcție de categoria căreia îi aparține (arbitru sau arbitru asistent, Ligue 1 sau Ligue 2). A doua este indemnizația pentru meci. În prezent, partea fixă reprezintă în jur de 30% din total. În acest context, o mare parte a arbitrilor își păstrează, pentru siguranță, și o activitate profesională producătoare de venituri, alta decât aceea de arbitraj (lucru dificil,

³ <http://www.safe-arbitres.fr/L-arbitre-3/L-arbitre-un-professionnel-397.html>

în condițiile complexității pieței muncii și cerințelor din ce în ce mai stricte impuse de ritmul competițiilor și de federațiile sportive).

În temeiul prevederilor articolului 3 din Regulamentul F.I.F.A. arbitrajul, organizarea, standardele și dezvoltarea arbitrajului trebuie controlate exclusiv de F.F.F. și nu pot fi sub nicio formă supravegheate sau controlate de alte organisme⁴.

Orice cerere pentru poziția/funcția de arbitru trebuie depusă la secretariatul Districtului (sau al Ligii) fie printr-un club, fie individual. Cererea trebuie să fie semnată de candidat și, în cazul în care se face prin intermediul unui club, de către președintele acestuia.

Alegerea între aplicarea individuală sau prin intermediul unui club determină statutul arbitrului pentru primele două sezoane (independent sau licențiat de un club). Arbitrii care au fost autorizați pentru cel puțin două sezoane își pot schimba statutul în condițiile articolului 31 regulamentului. Prin urmare, un arbitru care a început arbitrajul ca independent își păstrează acest statut pentru cel puțin două sezoane înainte de a putea schimba statutul și apartenența la un club, în conformitate cu prevederile articolului 33 din respectivul statut.

Arbitrul licențiat la un club trebuie să facă parte integrantă din viața acestuia din urmă, fiind în special invitat la adunările generale. El poate să dețină și o funcție de conducere în cadrul clubului. Dacă este mandatat de acesta din urmă, el îl poate reprezenta în această calitate în adunările generale ale Districtului sau ale Ligii cu drept de vot, cu respectarea prevederilor statutare ale organelor în cauză.

Articolul L.223-1 din [Codul Sportului](#) prevede că arbitrii și judecătorii își exercită misiunea în mod independent și imparțial, în conformitate cu reglementările emise de federația sportivă unde sunt autorizați. Cu toate acestea, federația monitorizează exercitarea acestei sarcini în perspectiva regulilor pe care le stabilește - chiar dacă numai și prin faptul că numește arbitrii. În al doilea rând, articolul L.223-2 din Codul sportului prevede că arbitrilor și judecătorilor li se încredințează o misiune de serviciu public⁵.

Trebuie precizat că un arbitru nu desfășoară în mod necesar o activitate profesională cu un statut social specific, care are ca rezultat apartenența la un sistem de protecție socială. Într-adevăr, mulți arbitri își desfășoară activitățile exclusiv pe bază voluntară, eventual primind doar rambursarea cheltuielilor suportate efectiv. În acest caz, arbitrul nu se încadrează în niciun regim special.

În cazul în care arbitrul desfășoară această activitate (de arbitraj sportiv) în calitate profesională, exclusiv sau ocazional, dar obține un profit din aceasta, și anume o remunerație - sau un alt tip de avantaj - rămâne de precizat statutul contractual (este salariat sau trebuie considerat de o manieră similară unui lucrător independent?).

Până la Legea din 2006 nu existau norme specifice, care să precizeze în ce categorie ar trebui să se afle arbitrul. Mai degrabă, atât administrația sportivă cât și USSRAF au avut tendința de a considera că arbitrul era acoperit de regimul specific angajaților, ceea ce însemna că era legat de federație (sau de un comitet departamental sau regional sau de un

⁴ <https://media.fff.fr/uploads/document/be0efb758e4779e10e402fd9448a65f0.pdf>

⁵ [Les arbitres et juges sportif : un statut particulier encore méconnu \(ellipse-avocats.com\)](#)

club) printr-un contract de muncă și, prin urmare, era acoperit de prevederile sistemului general de securitate socială. Legea din 2006 a modificat acest regim în parte, afirmând că arbitrii nu pot fi considerați, în exercitarea atribuțiilor lor profesionale, ca raportându-se la federație printr-o legătură de subordonare caracteristică unui contract de muncă clasic (articolul L.223-3 din Codul muncii).

Acest lucru a fost confirmat de Curtea de Casație. Potrivit acesteia, controlul arbitrilor în timpul meciurilor de fotbal implică o independență totală în exercitarea atribuțiilor lor. Obligațiile care le revin sunt inerente organizării meciurilor. Puterea disciplinară exercitată de federație este consecința prerogativelor autorității publice menite să asigure organizarea practicii de arbitraj. Prin urmare, nu poate exista un contract de muncă între arbitru și federație (Cass. soc., 12 ianuarie 2010, nr. 07-45.210). Prin urmare, această decizie a Curții de Casație este în concordanță cu evoluția statutului de arbitru, prevăzut de Legea nr. 2006-1294 din 23 octombrie 2006.

Arbitrul, deși poate fi considerat lucrător independent, este totuși afiliat la sistemul general de securitate socială în calitate de angajat (articolul L.311-3 din Codul securității sociale).

Însă specificitatea nu se oprește aici, deoarece arbitrii (și judecătorii) beneficiază de o măsură de scutire de la plata contribuțiilor sociale în condițiile în care sumele pe care le primesc anual nu depășesc un anumit plafon (14,5 % din plafonul anual de asigurări sociale reprezentând 5.515,80 Euro, în 2015). Pe de altă parte, aceasta nu reprezintă o scutire totală, deoarece unele impozite și contribuții rămân exigibile.

Federațiile sportive sunt cele care răspund de îndeplinirea obligațiilor privind declarațiile fiscale și plata contribuțiilor.

Sumele și indemnizațiile primite de arbitri în legătură cu îndatoririle lor profesionale (arbitraj sportiv) sunt considerate drept profituri necomerciale.

Pentru a le oferi o mai bună protecție, arbitrii sunt protejați de reglementări specifice. De exemplu, amenințările sau actele de intimidare împotriva unui arbitru se pedepsesc cu doi ani de închisoare și cu o amendă de 30 000 Euro.

GERMANIA

Potrivit bundesliga.com, arbitrii care activează în Bundesliga aparțin de [Asociația de Fotbal \(DFB\)](#), respectiv de cluburile sportive ale asociațiilor regionale. Arbitrii își încep cariera profesională oficiind la meciurile asociațiilor regionale. Arbitrii sunt recompensați pentru performanțele dobândite fiind promovați în diviziile/ eșaloanele superioare. După promovare, arbitrii își păstrează dreptul de a oficia și meciuri dintr-o ligă inferioară celei la care sunt calificați să-și exercite activitatea.

Arbitrii care profesează în Bundesliga nu sunt angajați permanenți al DFB. Mulți dintre ei profesează în meserii complet diferite de cele legate de domeniul arbitrajului. Totuși, arbitrii beneficiază de salarizare, al cărui nivel depinde în mare parte de experiența

dobândită și dacă sunt sau nu arbitrii acreditați de către [FIFA](#). Cei acreditați primesc o remunerație pentru fiecare meci arbitrat.

Pentru mai multe informații cu privire la subiect, se poate consulta *hyperlink*-ul (cu informații în germană): [SCHIEDSRICHTERORDNUNG/ Reguli privind arbitrajul](#).

ITALIA

AIA (Asociația Italiană de Arbitraj) în fotbal este, în conformitate cu articolul 1 din Regulamentul de organizare, "asociația care, în cadrul Federației Italiene de Fotbal (FIGC), reunește în mod necesar toți arbitrii italieni care, fără subordonare, asigură activitatea de arbitraj în competițiile FIGC și în cadrul organismelor internaționale la care Federația aderă"⁶.

Prin urmare, AIA este o asociație cu autonomie operațională și administrativă care asigură gestionarea tuturor aspectelor legate de ofertele delegate de FIGC. Din acest motiv, arbitrii sunt supuși competenței disciplinare a organelor de jurisdicție ale AIA (pentru încălcarea obligațiilor impuse de Asociație, eventual); în alte aspecte competențele de justiție sportivă revin FIGC – spre exemplu, aceasta este competentă să sancționeze arbitrii care nu respectă obligațiile și interdicțiile cuprinse de articolul 40 din Statut, care se referă în la interdicția de a acorda interviuri mijloacelor de informare în masă sau de a face declarații publice sub orice formă - prin intermediul site-urilor web, al articolelor de presă, al activităților și al colaborărilor jurnalistice sau al participării la grupuri de discuții, e-mail, forumuri, bloguri, rețele sociale sau altele asemenea – dacă nu există o autorizare expresă a președintelui AIA (evident, este vorba strict de latura activității acestui organism și de arbitrajul sportiv, nu de îngrădirea regimului general al libertății de expresie).

Arbitrii sunt organizați în grupuri și filiale, fiecare aparținând unei comisii sau unui comitet regional sau provincial.

Pentru competițiile din seria A corpul de arbitri este selectat prin modalități specifice – sunt aleși aproximativ douăzeci de arbitri (în prezent sunt 21) al căror statut poate fi asemuit celui de freelanceri – aceștia au un contract de colaborare cu Federația, obțin un venit compus dintr-o sumă fixă și dintr-una variabilă (în funcție de numărul competițiilor oficiale). Veniturile fixe sunt cuprinse între 30.000 EUR/an pentru arbitrii începători și pot ajunge până la 90.000 pentru arbitrii cu experiență (inclusiv la nivel internațional). Partea variabilă depinde de numărul de meciuri directe arbitrate. În prezent, pentru fiecare meci arbitru primește, în medie, 3.800 Euro (brut). Astfel, un arbitru poate câștiga anual între 120.000 și 180.000 Euro.

[Regulamentul de organizare al Asociației Italiene de Arbitraj în Fotbal](#)

⁶<https://www.ilposticipo.it/diritto-effetto/chi-giudica-il-giudice-la-gestione-lorganizzazione-e-i-guadagni-degli-arbitri/>

Articolul 1 Natura și funcția

1. Asociația Italiană a Arbitrilor (AIA) este asociația care, în cadrul Federației Italiene de Fotbal (FIGC), reunește în mod necesar toți arbitrii italieni care, fără subordonare, asigură activitatea de arbitri în competițiile FIGC și (în cadrul) organismelor internaționale la care Federația aderă.

2. AIA recrutează, formează, încadrează și angajează în mod direct arbitri, asigurând condiții echitabile de concurență în ceea ce privește accesul la arbitraj.

3. AIA este o organizație cu autonomie operațională și administrativă, care poate exercita și desfășura, de asemenea, prin intermediul propriilor asociații, și alte activități delegate de către FIGC, în conformitate cu Statutul și reglementările Federației.

Resursele financiare ale AIA sunt reprezentate de contribuțiile Federației și de veniturile provenite de la terți, inclusiv ca urmare a unor acorduri comerciale pentru exploatarea dreptului la imagine (a sa și a membrilor săi). În orice caz, FIGC facilitează accesarea de resurse financiare și contribuții menite să sprijine și să dezvolte activitatea asociației, precum și inovația tehnologică.

4. AIA, în activitățile contabile și de gestionare delegată, respectă normele și directivele federale și furnizează către FIGC rapoarte periodice adecvate. Conturile AIA sunt incluse în bugetul anual și în bilanțul anual al FIGC.

Articolul 2 Competența de reglementare

1. AIA adoptă propriile reglementări, în conformitate cu legislația în vigoare, privind statutul și orientările [CONI](#) (Comitetul Olimpic), Statutul FIGC și actele Consiliului Federației.

2. Regulamentele AIA sunt transmise către FIGC, care verifică respectarea prevederilor CONI și ale Federației însăși. În caz de neaprobare, FIGC returnează regulamentul AIA în termen de 90 de zile pentru modificările corespunzătoare, indicând criteriile de modificare. În cazul în care AIA nu intenționează să modifice regulamentul în sensul indicat, FIGC sau AIA se pot adresa Curții Federale de Apel.

Articolul 3 - Puterea disciplinară

1 Arbitrii vor fi supuși puterii disciplinare a organelor de justiție sportivă ale FIGC pentru încălcarea normelor federale.

2. Pe de altă parte, acestea sunt supuse jurisdicției interne a AIA pentru încălcarea obligațiilor de asociere reglementate în mod specific de articolul 40 alineatele (3) și (4) din prezentul regulament și pentru încălcarea normelor interne secundare, cu condiția ca aspectele să nu vizeze în niciun fel alți membri sau organisme ale FIGC.

3. Procurorul arbitral trebuie să raporteze Procuraturii Federale orice informație privind presupusa încălcare a normelor federale comise de arbitri, precum și orice presupusă încălcare a oricărei prevederi.

Articolul 38 Recunoașterea calificării

1. Arbitrii sunt membri ai FIGC și membri asociați ai AIA. Acestora li se încredințează autoritatea (deplină) de a pune în aplicare normele tehnice și sportive ale meciurilor, în conformitate cu regulile jocului de fotbal și cu prevederile disciplinare în vigoare, iar aceste aspecte sunt urmărite în atribuirea calificativelor stabilite prin regulament, cu respectarea principiilor loialității sportive, imparțialității și independenței.

Statutul de arbitru este asumat prin numirea scrisă a președintelui Secțiunii, în modul prevăzut în prezentul Regulament.

Articolul 39 Drepturile arbitrilor

1. Arbitrii au dreptul atât individual, cât și în asociere, la apărarea onoarei și a demnității și la protecția integrității fizice.

2. Arbitrii, în exercitarea activității lor, au dreptul de a fi despăgubiți pentru orice prejudiciu/ daună suferită, în limitele poliței federale de asigurare.

3. De asemenea, arbitrii au dreptul să cunoască periodic, în timpul sezonului sportiv, rezultatele performanțelor (și evaluărilor) tehnice.

4. Arbitrii au dreptul de a ști la începutul fiecărui sezon sportiv sau în timpul sezonului - sau înainte de începerea anumitor turnee și competiții - dacă au existat modificări privind valoarea rambursărilor datorate pentru activitatea pe care o vor desfășura, precum și pentru a obține decontarea restituirilor cât mai curând posibil.

5. Arbitrii au dreptul la un card federal care le permite accesul liber la toate evenimentele fotbalistice care au loc sub auspiciile FIGC, pe teritoriul național italian.

6. Fiecare membru (FIGC) în parte poate dispune de valorificarea imaginii (arbitrilor) pe care o poate utiliza în scopuri comerciale prin încheierea de contracte private, sub rezerva autorizării scrise a președintelui AIA, care evaluează compatibilitatea dintre exigențele cerute de calitatea de membru și exercitarea imparțială și transparentă a funcției de arbitraj. Fiecare membru se angajează să plătească către AIA o contribuție extraordinară egală cu 10% din remunerația primită pentru activități promoționale, care urmează să fie alocată unui fond special de solidaritate pentru arbitri.

7. Arbitrii, prin intermediul președinților secțiunilor, au dreptul de a primi consiliere gratuită din partea Comisiei de experți juridici în materie civilă și penală cu privire la evenimente care au loc în contextul performanțelor lor sportive și care nu sunt de natură disciplinară, precum și de a primi, prin intermediul aceleiași Comisii și cu autorizare prealabilă, asistență juridică gratuită în cadrul procedurilor judiciare împotriva autorilor unor comportamente violente.

8. AIA poate introduce acțiuni civile sau penale pentru protecția drepturilor sale, inclusiv a celor de imagine, în cazul în care acestea au fost afectate.

Articolul 40 – Obligațiile arbitrilor:

1. Arbitrii sunt obligați să-și îndeplinească îndatoririle respectând loialitatea sportivă, precum și să se comporte în orice relație profesională - care privește activitatea sportivă - cu transparență, corectitudine și probitate.

2. Aceștia trebuie să respecte Statutul și celelalte norme ale FIGC, precum și orice alte directive și dispoziții emise de organismele federale.

3. Arbitrii, datorită particularității rolului lor, sunt, de asemenea, obligați:

a) să respecte prezentul Regulament, normele secundare și orice altă directivă și dispoziție emisă de organele asociative competente, precum și să respecte codul de etică și conduită;

b) să realizeze o (bună) comunicare în conformitate cu principiile de corectitudine și respect pentru calitatea instituțională deținută;

c) să se comporte în acord cu principiile loialității, transparenței, corectitudinii și moralității, să apere legitimitatea și imaginea AIA și rolul acesteia, inclusiv/chiar și în afara competițiilor sportive;

d) să nu întreprindă nicio acțiune în justiție împotriva altor membri sau asociați ai FIGC pentru fapte legate de aspecte tehnice și de normele asociative, fără a se fi adresat în prealabil în scris președintelui FIGC sau AIA și fără a fi obținut de la Președintele FIGC și președintele AIA autorizarea pentru astfel de demersuri;

f) să colaboreze activ și loial cu organele disciplinare; să accepte caracterul incontestabil al deciziilor de natură tehnică.

OLANDA

[Asociația Olandeză de Fotbal \(„KNVB”\)](#) este responsabilă de reglementarea și supravegherea fotbalului profesionist și a fotbalului amator. Această federație este responsabilă nu doar de organizarea competițiilor de amatori, ci și a competițiilor la nivel profesionist, precum și a cupei KNVB. Olanda prezintă o abordare diferită în ceea ce privește structurarea arbitrajului, întrucât a creat două comisii de separate - una pentru arbitrajul profesionist (dedicată competițiilor profesionale) și alta pentru arbitrajul de amatori (pentru competițiile de amatori). Aceste comisii evaluează și numesc echipele de arbitri, iar KNVB este responsabilă de pregătirea arbitrilor și de aplicarea și crearea regulilor.

În Olanda, arbitrii care activează în competițiile profesionale sunt subiectul unui raport de muncă – practic este încheiat un contract de muncă pe durată determinată cu federația, pentru o perioadă care poate fi între 1 și 5 ani. În plus, nu există o limită de vârstă maximă pentru a începe o carieră de arbitru sau pentru a te retrage din această activitate.

Există un singur prag de vârstă, cel minim (12 ani) pentru a începe pregătirea pentru activitatea de arbitraj.

Existența unui contract de muncă permite ca arbitrajul să constituie principala activitate profesională (pentru arbitri), considerându-se că numai astfel aceștia vor avea mai mult timp pentru a se dedica performanței, ceea ce va conduce, în timp, la îmbunătățirea îndeplinirii atribuțiilor de serviciu.

În plus, prin acordarea unui salariu lunar de bază, la care se adaugă premii bănești pentru fiecare joc oficial și acoperirea cheltuielilor de deplasare, arbitrilor li se acordă o mai mare stabilitate financiară și, în consecință, emoțională, ceea ce se va traduce prin mai puține greșeli în exercitarea atribuțiilor. În plus, existența unui contract de muncă permite arbitrilor să aibă acces la o serie de drepturi dificil de accesat într-o altă modalitate contractuală. În acest caz, KNVB este responsabilă pentru deducerile sociale din veniturile arbitrilor, în calitate lor de lucrători salariați, precum și de încheierea polițelor de asigurare de viață și de accidente la locul de muncă.

Arbitrii își încep cariera în competițiile de amatori, mai exact în competițiile de tineret, după ce au încheiat cu succes o perioadă de 6 luni de stagiul de pregătire. Dar, pentru a începe cariera, arbitrii trebuie să obțină certificarea unui curs (de arbitraj) de bază, compus din probe practice și teoretice. Cerința testului contravine opiniei REIS, care sugerează că arbitrajul, ca și multe alte activități, impune un control al calității candidaților, nefiind acceptați toți cei care doresc să urmeze această profesie.

Pe de altă parte, KNVB înțelege și dificultatea în a recruta suficienți arbitri care să garanteze funcționarea corectă a tuturor competițiilor, chiar și a celor de amatori, investind constant în diseminarea și pregătirea de noi arbitri. Astfel, arbitrii participă la seminarii lunare, precum și la serii anuale de pregătire de câte 7 zile.

PORTUGALIA

Conform art. al 2-lea, al. c) din [Legea nr. 50/2007](#), se consideră arbitru sportiv persoana „care, în orice calitate, principal sau auxiliar, apreciază, judecă, decide, observă sau evaluează aplicarea regulilor tehnice și disciplinare specifice unui sport”. Un arbitru trebuie să fie calificat de federația sportivă din care face parte, urmând a fi autorizat să-și îndeplinească atribuțiile în competiție cu respectarea prevederilor articolului 45, nr. 1. din [Decretul-lege 248-B/2008](#) privind Regimul juridic al federațiilor sportive (RJFD).

Potrivit acestui articol, Consiliului de Arbitraj (organism care face parte din Federațiile Sportive) îi revine, fără a aduce atingere altor competențe atribuite prin statut, sarcina de a coordona și administra activitatea de arbitraj, de a stabili parametrii de pregătire a arbitrilor și de a proceda la clasificarea tehnică a acestora.

Drepturile și obligațiile arbitrilor:

Calificarea arbitrului ca agent sportiv îi conferă acestuia un set de drepturi și îndatoriri care depășesc domeniul sportiv și produc efecte și în sfera sa personală. O parte din aceste drepturi și îndatoriri sunt consacrate în [Legea 5/2007 privind activitatea fizică și sportul](#) - LBAFD, mai exact în secțiunea dedicată protecției agenților sportivi, altele se regăsesc în regulamentele federațiilor sportive.

Astfel, articolul 40 din LBAFD care se referă la medicina sportivă, prevede că arbitrul, pentru a putea exercita activitatea de arbitraj, în cadrul federațiilor sportive, trebuie să demonstreze că este apt fizic, solicitând o certificare medicală în acest sens.

În ceea ce privește asigurările sociale, articolul 41 din LBAFD stabilește că atât practicienii sportivi, cât și alți agenți sportivi sunt supuși regimului general de asigurări sociale.

În prezent, arbitrii nu beneficiază de integralitatea unui statut de "arbitri profesioniști", chiar dacă arbitrează în competiții cu caracter profesional, existând o evaluare a activității în funcție de remunerația pe care o câștigă (sau nu urmare) a activității sale; astfel, arbitrul poate acționa:

- voluntar, fără a primi vreun fel de remunerație;
- primind o remunerație simbolică, până la nivelul la care suma este scutită de obligații fiscale și sociale;
- sau primind o remunerație considerabilă (și venitul anual justifică incumbă obligații fiscale și sociale).

În ceea ce privește primele două variante, nu sunt probleme majore, neexistând remunerație sau considerându-se că activitate sportivă prestată fără nici un fel de raport de muncă este scutită de la plata obligațiilor sociale și fiscale. Astfel, doar ultima din cele trei situații implică unele aspecte legate de obligațiile sociale ale profesiei.

Totuși, partea a 2-a a articolului 41 din LBAFD prevede că, în cazul practicienilor de sport profesionist și de înaltă performanță, se aplică un regim special de securitate socială, și anume Asigurările Sociale Voluntare. Astfel, arbitrii care participă/ activează la cele mai înalte niveluri competitive beneficiază de măsuri de sprijin care vizează performanțele înalte.

În ceea ce privește regimul fiscal, prevăzut la articolul 48 din LBAFD, agenții sportivi (exclusiv sportivi) sunt supuși unor regimuri specifice, în funcție de caracteristicile fiecăruia.

Decizia nr.19316/2010 acordă arbitrilor care lucrează în concursuri neprofesionale scutire de impozit de la remunerația primită pentru meciurile arbitrate, cu condiția ca aceștia să aibă mai puțin de 30 de ani și o perioadă de deductibilitate mai mică de 10 ani.

În ceea ce privește asigurarea, reglementată la articolul 42 din LBAFD, arbitrilor înscrși la federațiile sportive li se garantează asigurarea obligatorie (asigurare sportivă), care acoperă riscurile la care sunt supuși în activitatea lor, iar federațiile sunt responsabile pentru încheierea unui contract de asigurare.

Decretul-lege nr. 10/2009, din 12 ianuarie, prevede acoperirea minimă a acestei asigurări, și anume plata unui capital în caz de deces sau invaliditate permanentă, totală sau parțială, ca urmare a unui accident rezultat din activitatea sportivă și plata cheltuielile

de tratament, inclusiv internarea în spital și repatrierea. Trebuie menționat că practicanții sportului de înaltă performanță beneficiază de condiții/ măsuri mai bune decât arbitrii de înaltă performanță în ceea ce privește asigurarea sportivă.

SPANIA

În conformitate cu Secțiunea 2 din cadrul [Regulamentului General](#) al Federației Regale Spaniole de Fotbal privind tipurile de licențe acordate arbitrilor (ediția Iulie 2022), arbitrii care activează în Divizia I, Divizia a II-a sau asistenții video (VAR) beneficiază de licență de arbitru profesionist, arbitru asistent profesionist și asistent video profesionist. Restul arbitrilor, arbitrilor asistenți și alți oficiali de la nivel național vor beneficia de licență de amatori. Persoanele care dețin o licență de arbitru amator nu pot deține în paralel și un alt tip de licență.

În vederea obținerii unei licențe de arbitru profesionist în Divizia I, este necesară o experiență minimă de 9 ani în calitate de arbitru în cadrul federațiilor spaniole de fotbal și de cel puțin 1 an în categoria arbitrilor din Divizia a II-a. În vederea obținerii unei licențe de arbitru asistent care activează în Divizia I este necesară o experiență minimă de 5 ani în calitate de arbitru asistent în competițiile de fotbal federative spaniole și cel puțin 1 an în Divizia a II-a.

În vederea obținerii licenței de arbitru profesionist în Divizia a II-a, este necesară deținerea unei experiențe minime de 7 ani în calitate de arbitru în competițiile fotbalistice spaniole și minim un an în Divizia I sau a II-a. Arbitrul asistent trebuie să aibă o experiență minimă de 3 ani în calitate de arbitru în competițiile fotbaliste din Spania și minim un an în Divizia I sau a II-a.

Conform articolului 204, licențele de arbitru profesionist sau arbitru asistent/ asistent video pot fi revocate ca urmare a:

- neîncadrării în Divizia I sau a II-a a arbitrilor ca urmare a evaluării realizate de către Comisia Tehnică al Arbitrilor;

- neîndeplinirii oricăreia dintre cerințele stabilite în prezentul Regulament;
- nereușitei în cadrul probelor de aptitudini tehnice, fizice sau medicale;
- imposibilității totale permanente de a acționa;
- expirării contractului de muncă sau încetării acestuia;
- aplicării unei sancțiuni disciplinare.

Anularea licenței determină încheierea tuturor legăturilor sportive (contractuale) dintre arbitru, arbitrul asistent sau arbitrul asistent video și Federație.

Articolul 39 din Regulamentul mai sus citat reglementează activitatea Comisiei Tehnice al Arbitrilor în calitate de organism care se ocupă de funcționarea instituției de arbitraj la nivel național, aflându-se în subordinea Președintelui RFEF. Dintre competențele Comisiei, enumerăm următoarele:

- stabilirea nivelului de pregătire în arbitraj;

- clasificarea tehnică a arbitrilor pe baza evaluărilor; înaintarea propunerilor de promovare sau retrogradare a arbitrilor către Președintele RFEF;
- acordarea licențelor anuale arbitrilor, arbitrilor asistenți, asistenților video (...);
- propunerea candidaților la titlul de arbitru internațional;
- aprobarea regulilor administrative cu privire la arbitraj;
- coordonarea activității tehnice a federațiilor regionale în sensul articolului 51 din prezentul Regulament;
- desemnarea echipelor de arbitraj prin însuși Președintele Comitetului sau prin intermediul unei persoane delegate (...)
- stabilirea testării fizice și psihotehnice a arbitrilor și arbitrilor asistenți;
- stabilirea testelor de cunoaștere a reglementărilor și Regulilor Jocului;
- stabilirea cerințelor minime legate de experiența (vechime în arbitraj) pentru fiecare categorie de arbitrii, precum și limitele de vârstă specifice integrării noilor arbitrii în fiecare categorie profesională;
- numirea funcționarilor raportori cărora le este încredințată informarea și calificarea performanței arbitrilor (...) în sensul prevederilor articolului 190 din prezentul Regulament;
- stabilirea criteriile de evaluare a arbitrilor (...);
- stabilirea criteriile de acțiune și omogenizare a criteriilor tehnice în timpul competițiilor (...);
- efectuarea de propuneri către RFEF cu privire la cuantumul cotizațiilor care urmează a fi primite de către membri încadrați în Divizia I și a II-a, precum și a celor care urmează a fi promovați (...);
- exercitarea de atribuții disciplinare, limitate la aspectele tehnice ale performanței membrilor;
- exercitarea, prin intermediul președintelui Comisiei, a atribuțiilor legate de managementul și organizarea arbitrilor care dețin licența profesională.

Activitatea Federației Regale Spaniole de Fotbal (RFEF), pe lângă propriile statute, regulamente și alte reglementări interne și internaționale, este reglementată și prin intermediul [Legii nr.10/1990 privind sportul](#), precum și de către [Decretul Regal nr.1835/1991](#) privind federațiile sportive spaniole și Registrul asociațiilor sportive.

Conform articolului 30 aparținând Legii sportului, federațiile sportive spaniole sunt definite ca și entități private, cu personalitate juridică proprie, al căror domeniu de acțiune se extinde la întregul teritoriu al statului, putând fi alcătuite din federații sportive regionale (autonome), cluburi sportive, sportivi, antrenori, judecători și arbitri, ligi profesionale, precum și alte grupuri interesate care promovează, practică sau contribuie la dezvoltarea sportului. Federațiile sportive spaniole, pe lângă atribuțiile proprii, exercită, prin delegare, funcții publice de natură administrativă, acționând în acest caz ca agenți colaboratori ai administrației publice.

Conform articolului 31 din Legea nr.10/1990, federațiile sportive spaniole își reglementează structura internă și funcționarea prin statutele lor, în conformitate cu principiile democratice și reprezentative. Sunt considerați votanți eligibili în structurile federațiilor sportive următorii: atleții, care dețin licență valabilă, cluburile sportive înregistrate în federația respectivă, tehnicienii, judecătorii și arbitrii, precum și alte grupuri interesate. Organele de conducere și reprezentative ale federațiilor sportive spaniole sunt, în mod obligatoriu, Adunarea generală și Președintele.

Potrivit articolului 74, federațiilor sportive spaniole pot aplica sancțiuni disciplinare tuturor persoanelor din structura lor organizatorică, cluburilor sportive și sportivilor, antrenorilor și managerilor acestora, precum și judecătorilor și arbitrilor. Printre altele, articolul 79 reglementează și sancționarea economică a arbitrilor.

Procese verbale semnate de către judecători sau arbitrii meciului constituie mijloace necesare în vederea dovedirii încălcării regulilor și regulamentelor sportive. Totodată, în procesul de evaluare a infracțiunilor legate de disciplina sportivă, declarațiile arbitrilor sau ale judecătorului sunt prezumate a fi adevărate, cu excepția cazului în care există o eroare materială evidentă.

Potrivit articolului 87, litigiile de natură juridico-sportive, care pot apărea între sportivi, antrenori, judecători sau arbitri, cluburi sportive, ligi profesioniste și alte părți interesate, pot fi soluționate prin aplicarea unor formule specifice de conciliere sau de arbitraj, în condițiile prevăzute de legislația statului în materie.

Potrivit [Sport.es](#), în 2022, un arbitru profesionist din Divizia I este remunerat în baza unui salariu lunar fix, respectiv 12.500 euro, indiferent dacă arbitrează sau nu vreo competiție sportivă. Pentru fiecare meci arbitrat în plus, este remunerat cu 4200 de euro în plus. Astfel, un arbitru profesionist poate înregistra venituri anuale de aproximativ 300.000 euro.

Trebuie precizat că din luna martie 2022 a intrat în vigoare reforma pieței muncii. Una dintre noutățile aduse de reformă în lumea sportului, o reprezintă încheierea/ prelungirea, acolo unde este cazul, a contractelor de muncă permanente discontinue (contracte încheiate pe durată nedeterminată, dar care nu durează pe parcursul întregului an) în detrimentul contractelor de muncă cu caracter temporar. Astfel, angajații din sport vor beneficia de aceleași drepturi de protecție socială ca și restul angajaților. Menționăm că în Spania, până de curând erau înregistrați puțin peste 400.000 de angajați permanenți, față de 4.000.000 de lucrători cu contracte de munca cu caracter temporar.

Încă din anul 2019, [Luis Rubiales](#), președintele Federației Regale Spaniole de Fotbal, anunța în cadrul Adunării Generale Extraordinare că arbitrii vor beneficia de contracte de muncă și securitate socială începând cu anul 2020-2021. Aceasta presupunea în primul rând o modificare a relației contractuale pe care membri o au cu Federația, care, în trecut, se baza doar pe rambursarea cheltuielilor privind deplasarea sau șederea. Potrivit sursei, se realizează trecerea de la o relație strict administrativă la una de muncă, în cadrul căreia arbitrii vor fi beneficia de securitate socială. Potrivit declarațiilor lui [Velasco Carballo](#), președintele Comisiei Tehnice a Arbitrilor, contractele de muncă dintre Federație și arbitri se vor încheia pe perioada unui sezon. În primul an contractual, arbitrilor li se va permite să

desfășoare și alte activități, cu condiția ca remunerația să nu depășească 10% din veniturile acordate de către Federație. Trebuie menționat că odată cu noile reglementări, s-a renunțat la limita de vârstă impusă arbitrilor în vederea exercitării funcției, respectiv 45 de ani.

MAREA BRITANIE

În Marea Britanie, cele mai multe sporturi dețin un organism național sau o ligă profesionistă, care stabilește regulile, promovează sportul, dezvoltă viitori jucători și organizează evenimente. Aceste organisme sprijină cluburile locale și sunt adesea responsabile pentru echipele naționale, organizând programele de pregătire. În Marea Britanie, nu există o lege generală a sportului. Prin urmare, implicarea oficială a statului în guvernarea sportivă a fost descrisă ca fiind "minimă" și "mai puțin intervenționistă" în comparație cu alte state. Un manual de drept al sportului oferă următoarea "schiță simplistă" a structurilor de guvernare a majorității sporturilor:

- sportivii sunt membri ai unor cluburi care le oferă pregătirea și posibilitatea de a participa (la competiții);
- cluburile sunt membre ale unor organisme de conducere locale și/ sau naționale care administrează listele de meciuri și se ocupă de formarea antrenorilor și oficialilor de meciuri, tribunalelor disciplinare și echipelor reprezentative;
- organisme naționale de conducere ale sporturilor sunt membre ale unor organisme continentale și/ sau mondiale care asigură armonizarea regulilor și procedurilor lor și care organizează turnee internaționale de club și reprezentative.

[Football Association \(FA\)](#) din Marea Britanie, prima federație sportivă creată la nivel mondial în 1863, a dezvoltat un regulament privind înregistrarea și controlul arbitrilor, intitulat "[Regulations for the registration and control of referees](#)". În conformitate cu articolul J1.4 din Regulamentul Asociației de Fotbal, Consiliul este autorizat să adopte reglementări cu privire la oficialii de meci, după cum consideră oportun. Asociațiile sportive afiliate sunt responsabile pentru arbitrii înregistrați în cadrul structurilor lor. Totodată, asociațiilor le revine obligația constituirii unei Comisii de arbitrii.

Astfel, o persoană nu poate îndeplini calitatea de arbitru (oficial de meci) atât timp cât nu este înregistrată în cadrul Asociației/ asociațiilor afiliate, cu respectarea prevederilor prezentului Regulament. Doar în cazuri excepționale, atunci când un oficial de meci nu poate participa, meciul poate fi arbitrat de către o persoană care nu este înregistrată în cadrul Asociației. Un arbitru se poate înregistra în cadrul Football Association prin intermediul asociației afiliate în a cărei zonă rezidă. În vederea înregistrării sale în cadrul Asociației, un arbitru stagiar trebuie să îndeplinească în primul rând criteriul vârstei minime de 14 ani.

Un arbitru care nu participă în cadrul Asociației/ asociațiilor afiliate două sau trei sezoane, nu poate fi înregistrat până când nu finalizează cu succes un curs de pregătire a arbitrilor. Un arbitru care nu a fost înregistrat între 3 și 5 sezoane, trebuie să parcurgă cu succes două cursuri de perfecționare online și să treacă un examen privind Legile Jocului.

Asociația și asociațiile afiliate sunt responsabile pentru recrutarea, antrenarea și examinarea arbitrilor. Arbitrii cu vârsta sub 16 ani pot arbitra în cadrul competițiilor unde jucătorii sunt cu cel puțin un an mai tineri. Aceasta prevedere se aplică și în cazul arbitrilor neînregistrați sau necalificați.

Asociația sau asociațiile afiliate pot aplica sancțiuni de natură disciplinară cu privire la arbitrii în următoarele cazuri:

- dacă arbitrul nu a aplicat corespunzător Legile Jocului;
- dacă arbitrul a comis o neregulă tehnică;
- dacă s-a dovedit că arbitrul a fost implicat, în calitate de agent al unui club sau al unui jucător, în transferul sau tentativa de transfer și/ sau angajare a unui jucător;
- dacă arbitrul și-a declarat în mod intenționat greșit vârsta sau data nașterii;
- dacă, în calitate de jucător, arbitrul a încălcat Regulile Jocului și a fost sancționat cu suspendarea în cadrul unui Comisii de Disciplină;
- dacă a comis acte de conduită necorespunzătoare în conformitate cu Regulile Asociației;
- dacă i s-a impus un ordin de interdicere a accesului la fotbal;
- dacă nu a acționat în cel mai bun interes al jocului.

Orice încălcare a Regulamentului trebuie notificată sau adusă în atenția Asociației sau asociațiilor afiliate în termen de 14 zile de la producerea incidentului. Arbitrul va avea la dispoziție alte 14 zile în care va putea formula un răspuns la acuzațiile care i se aduc.

În privința conflictului de interese, Regulamentul stipulează că un arbitru trebuie să acționeze în permanență cu imparțialitate. În cazul în care un arbitru consideră că există un interes material care intră în conflict cu îndeplinirea îndatoririlor și obligațiilor sale, atunci acesta va refuza să officieze meciul. Totodată, oficialilor de meci le revine obligația respectării codurilor de conduită stabilite în cadrul asociațiilor din care fac parte.

Totodată, pentru o mai bună înțelegere a rolului arbitrilor, poate fi consultată [Legea 5](#) privind arbitrii din cadrul Legilor Jocului și Regulilor FA 2022-23.

Trebuie menționat că în Marea Britanie, PGMOL (Professional Game Match Officials Limited), reprezintă organismul care se ocupă cu antrenarea, dezvoltarea și mentoratul arbitrilor care performează în meciurile oficiale ale EFL, Premier League și Football Association. Potrivit studiului [Profissionalização dos Árbitros Desportivos](#), PGMOL este responsabil cu desemnarea arbitrilor și arbitrilor asistenți pentru competițiile organizate de [Premier League](#) și Football League, totodată fiind responsabil cu dezvoltarea programelor de formare și monitorizare a arbitrilor. PGMOL are un rol determinant și în delegarea arbitrilor în cadrul competițiilor neprofesioniste (amatoare sau semi-profesioniste). Arbitrii aparținând Select-Group sunt profesioniști, care dețin contracte de muncă încheiate cu PGMOL; acestea pot fi reziliate de către PGMOL cu un preaviz de 12 luni, iar de arbitri cu un preaviz de 3 luni. Pe lângă veniturile lunare prevăzute în cadrul contractelor, arbitrii mai primesc și bonusuri pentru fiecare meci arbitrat, precum și alte indemnizații. De regulă, arbitrii contribuie la fondurile de pensii, iar în ceea ce privește asigurarea, arbitrii sunt acoperiți de o asigurare sportivă și de o asigurare de viață, cea din urmă acoperind de până la 4 ori salariul anual al arbitrului.

BIBLIOGRAFIE / WEBOGRAFIE

<http://www.safe-arbitres.fr/L-arbitre-3/L-arbitre-un-professionnel-397.html>
<https://media.fff.fr/uploads/document/be0efb758e4779e10e402fd9448a65f0.pdf>
[https://cicaf.be/wp-content/uploads/2021/03/DECRET CF 3 05 2019.pdf](https://cicaf.be/wp-content/uploads/2021/03/DECRET_CF_3_05_2019.pdf)
<https://www.bas-cbas.be/fr/reglement.php>
<https://digitalhub.fifa.com/m/a7a961c6d99f712c/original/tnwtz0s2f6yihpgqfiid-pdf.pdf>
<https://www.senat.fr/questions/base/2011/qSEQ110217006.html>
<https://www.ellipse-avocats.com/2015/08/le-point-sur-le-statut-des-arbitres-et-juges-sportif/>
file:///C:/Users/anymary.jula/Downloads/MAORG_027_0105.pdf
[https://digitalhub.fifa.com/m/76c58ca1e642aaea/original/FIFA Statutes 2022-FR.pdf](https://digitalhub.fifa.com/m/76c58ca1e642aaea/original/FIFA_Statutes_2022-FR.pdf)
[Les arbitres et juges sportif : un statut particulier encore méconnu \(ellipse-avocats.com\)](https://www.ellipse-avocats.com/)
<https://www.lavorodirittieuropa.it/dottrina/diritto-sportivo/404-la-prestazione-arbitrale-inquadramento-lavoristico-e-prospettive-di-riforma>
<https://www.ilposticipo.it/diritto-effetto/chi-giudica-il-giudice-la-gestione-lorganizzazione-e-i-guadagni-degli-arbitri/>
<https://www.figc.it/it/federazione/norme/regolamento-dell-associazione-italiana-arbitri/>
https://www.swissnihockey.ch/files/3916/1961/4523/SRR_2122_FR_full.pdf
[https://www.cies.ch/fileadmin/documents/CIES/Governance I -
Models across football associations and leagues.pdf](https://www.cies.ch/fileadmin/documents/CIES/Governance_I_-_Models_across_football_associations_and_leagues.pdf)
<https://eg.uc.pt/bitstream/10316/85740/1/finalissimo.pdf>
https://documentation.insp.gouv.fr/insp/doc/CAIRN/_b64_b2FpLWNhaXJuLmluZm8tTUFP_UkdfMDI3XzAxMDU%3D/l-arbitre-remunere-nbsp-un-exclu-de-la-societe-salariale?lg=fr-FR